

Muhulane

Nr 12 (289)

Jõulukuu 2013

Muhu leht

Saialeib

Saialeib tänapäeval ehk safrankollane me südameis ikka lõhnava ta ka peenhõrgu lisata kooruke paraja läikega muhu memmede mususid üleni täis.

Irma Järvesalu

Jõuluvanale

Saadana kirja jõulumaalet et saaks kingiks bakugaane Veel võiks tuua paar beibleidi Emmele veidi pikema kleidi Vanaemale talvemantli Vanaisale kaks rasket hantlit Issi tahaks uusi trumme Onu autole talvekumme Tädi spa kinkekaart Teistele valid ehk ise,

kallis Jõulutaat

Üksainus soov on mul veel vaid

Tee kõigile ka suur pikk pai

Reelika Randmets

Laupäeval, **21. detsembril kell 9 Liiva Spordihallis JÕULULAAT**

kell 11 esinevad Muhu Päkapihud. Kauplejatel palun registreerida tel. 503 7407.

Laupäeval, **14. detsembril** Hellamaa küllakeskuses **JÕULUMAA**

Lapsi ootavad: Postkontori, Õnneloosi, Karaoke, Piparkoogi meisterdamise, Glögi ja Näitemängu Päkad. Päkapihud avavad uksed **kell 15 ja 18.**

Pilet Jõulumaalet on 2 eurot.

ISSN 1736-289X

Jõuluärevus hinges

30. november oli see päev, kui ootasime Koguvasse kõiki Jõuluvanade ja Päkapihude sõpru. Jõuluvanad võtsid oma teel Kuresaarde Jõuluvanade Konverentsile aega, et ka Muhus peatus teha. Oma

tulekuga suutsid nad ootusärevust õhku tekitada.

Lubatud kellaajaks veel kohal ei oldud, aga lapsed rääkisid, et tee ääres peeti nad kinni ja enne edasi ei saanud, kui komm peos.

Foto: Kalmer Saar.

Ootamisaega aitas sisustada Meelis oma karmoúkal, Muhu Naisansambel ja Anne Keerdi päkapikuvõimlemine, mis tõi muigeid palgele ja aitas külma peletada. Lõpuks saabusid ka jõuluvanad oma uhkete autode, jõulumuusika ja eriti vägeva liikuva lavaga. Jõuluvanadel olid kaasas päkapikud, kes rahvast oma tantsudega lõbustasid, kapell rekkakastis ja palju komme. Lapsed said hiiglasliku sussi sisse oma kirju

panna, millele löödi ka pitsere peale. Samuti said kõik soovijad jõulurekka rooli taga istuda ja Jõuluvanadega koos pilti teha.

Vallavolikogu esimees Ain Saaremäel kiitis tublisid muhulasi ja sai jõuluvanadelt andvenditule. Koos süüdati küünlad Koguva jõulukuusel ja siis oli käes aeg tublisid muhulasi jõuluvanadele näidata. Jõuluvanadele esines Muhu Naisansambel, Tokkroes ja Ätses. Lõpuks tantsiti koos Jenkat ja jõuluvanadel oli tore ühistants, mis läks nii kiireks, et käed enam kaasa ei jõudnud.

Lapsed saadeti koju päkapikke ootama ja jõuluvanad tegid toredad ühispildid Tooma õue peal. Meilt edasi sõitsid Jõuluvanad Anglasse vaatama, kas tuuleveskid saaks ka lumeveskiteks teha.

Minul ja loodetavasti nii mõnelgi veel istus sellel päeval jõuluärevus hinge ja seal see nüüd ootab. Kaunist jõuluaega ja kohtumiseni uuel aastal!

Liia muuseumist

Armsad muhulased!

Üks kiire aastaring on peagi jälle möödunud ja käes on jõuluaeg. See on läbi aastasadade olnud ootuste, lubaduste ja unistuste aeg – me ootame, et järgnev aasta oleks veelgi parem kui möödunud, me lubame olla edaspidi paremad, lubame lõpetada veel sel aastal kõik tegemata asjad ning hoolimata sellest, kas sa oled suur või väike, on meil kõigil oma unistused ja loodame, et paljud neist täituvad just jõuluajal.

Jõuludel võtame pisutki aja maha oma pöörases elutempos, mõtleme tehtule ja soovime olla koos oma lähedaste ja sõpradega. Me soovime, et meil kõigil oleks möödunud

aastast kaasa võtta palju erinevaid hetki ja meenutusi, loodetavasti rohkem ikka häid. Head oskamegi hinnata alles siis, kui oleme kogunud ka midagi muud.

Ka vallaelus on tavaks saanud, et jõulukuul vaadatakse korra tagasi ning säilitakse plaane uueks aastaks.

Milline siis oli aasta 2013 Muhu vallas? Aeg on pidevas muutuses ja meie ühes sellega – see on elu seadus. Ka Muhu vald on pidevas muutuses ja peab end kohandama vastavalt elu muutumisele ja vajadustele. On tõsiselt heameel, et juba viimased kümmekond aastat teemaks olnud ja viimased neli

aastat tõsiselt tööd ja võitlust eakate uue hooldekodu valmimise eest on viinud sihile – uus hoone on tuledesäras ja just jõulupühade eel annab ehitaja vallale hoone üle. Arvestades kõike toimunut, on omamoodi jõuluime ja jõulukink seegi. Siinkohal veelkord tänu vallapoolsele meeskonnale ja kõigile uskujatele ja lootjatele – tihtipeale on nii, et raskel hetkel jääb sa oma muredega üksik ning kui asi õnnestunud, siis on „asjaosalisi“ palju. Täna omanikujärelvalvet Toomas Rihvki, peatöövõtjat AS-i Gustaf, kõiki alltöövõtjaid, eriti oma Muhu mehi Kehte OÜ-st.

Järg lk 5.

16. oktoobril sündis Jelena Üorina ja Raivo Heinati perre poeg **Raivo** Heinat.

Volikogu novembri istungid

13. november

Maaüksuse koormamine isikliku kasutusõigusega (Hellamaa Jaanitule mü Elektrilevi OÜ kasuks elektri jaotus- ja mõõtekappide paigaldamiseks).

Vallavanema valimine (R. Liitmäe).

Valitsuse struktuuri kinnitamine (vallavanem ja kolm liiget).

Valitsuse liikmete kinnitamine (Kalev Kütt, Triin Valk, Annika Auväär).

Vallavanema töötasu määramine, valitsusliikmete hüvitise määramine.

Volikogu alatiste komisjonide moodustamine (moodustati 6 alatist komisjoni: revisjoni-, rahandus-, haridus-, arengu-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjon).

27. november

Kehtestati Suuremõisa k Lageda mü detailplaneering.

Nõustuti omandama ühetoalist korterit.

Nimutati Muhu valla esindajad ja asendajad:

- SOLi üldkoosolekule vallavanem Raido Liitmäe ja volikogu esimees Ain Saaremäel, asendajad Kalev Kütt ja Jaana Palu;

- Eesti Maaomavalitsuste Liidu üldkoosolekule volikogu esimees Ain Saaremäel, vallavanem Raido Liitmäe, asendajad Meelis Mereäär ja Triin Valk.

Muhu Põhikooli hoolekoguse nimetati Muhu volikogu esindajaks Tarvi Valdmets.

Kinnitati alaliste komisjonide liikmed, valiti ja kinnitati komisjonide esimehed ja aseesimehed (komisjonide koosseisud tuuakse ära jaanuarikuu *Muhulases*).

Muudeti sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise korda.

Foto: Kalmer Saar.

Üks aasta

“Üks aasta on väga pikk”, lausus laps ühel vaikselt viivul.

Taat muigas:

“Pai päkapikk, aastad lendavad linnutiivul.”

E.Niit

Kaunist jõuluaega ja edukat uut aastat!

Muhu Vallavolikogu
Muhu Vallavalitsus

Vallavalitsuse istungitelt

29. oktoober

Eraldati toetusi külaelanike seltsitegevuse ja külade arendamiseks.

Seati Rannaküla Uue-Käänu kinnistule sundvaldus tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ kasuks.

Väljastati kirjalik nõusolek Kallaste k Liigi suvemaja ehitamiseks.

Tunnistati kehtetuks ehitusluba nr 1059, 9.7.2009 ja väljastati uus ehitusluba Simisti k Tamme mü suvemaja ehitamiseks.

Väljastati ehitusluba:
- Võerahansu Farm OÜ-le Nautse k Sallo-Mihkli mü päiksepaneelide paigaldamiseks;

- Elektrilevi OÜ-le Tusti k Tusti alajaama mü 110/35/10 kV alajaama ehitamiseks.

Väljastati kasutusluba Kallaste k Kallaste-Ranna sadamakai rekonstrueerimisele ja sadamabasseini süvendamiseks.

5. november

Väljastati projekteerimistingimused AS-le Eesti Energia Võrguehitus vastavalt Elektrilevi OÜ poolt koostatud projekteerimisülesannetele:

- Linnuse k Mudremäe mü elektrivõrguühenduse ehitamiseks;

- Kuivastu k Kuivastu mõisa alajaama piirkonna rekonstrueerimisele, sh Paali mü elektrivõrguühenduse ehitamiseks.

Väljastati kirjalik nõusolek Simisti k Mardi puurkaevu rajamiseks.

Väljastati ehitusluba:
- Muhu Muuseumile Koguva k Muhu muuseumi mü-I magasiida ehitamiseks;

- Simisti k Kadakamere mü sauna ehitamiseks. Ehitusluba ei laiene sauna ehitusprojekti seletuskirjas kajastatud kanalisatsiooni välissüsteemile, sh imbväljakule.

Tunnistati kehtetuks ehitusluba nr 1049, 30.6.2009 Võlla k Kukemetsa suvila-hollandiveski ehitamiseks.

Väljastati kasutusluba Kesse k Metsaonni matkamaja päästekordo-

niks rekonstrueerimisele.

Väljastati projekteerimistingimused Nõmmküla Heina mü elamu ja kahe abihoone ehitamiseks.

Kinnitati hajaasustuse veeprogrammist toetuse saajad.

Otsustati korraldada hange Hellamaa külakeskuse osaliseks akende vahetuseks. Kinnitati hankedokumendid, moodustati komisjon, hanke eest vastutajaks määrati R. Liitmäe.

Nõustuti taotlusega jagada Lõetsa k Suure-Jaagu kinnistu: Suure-Jaagu ja Künka.

13. november

Väljastati projekteerimistingimused Laheküla Allika elamule uue küttekeha ja korstna ehitamiseks.

Eraldati vahendeid reservfondist.

Kinnitati Muhu vallas müüdavatele maapõuevaradele järgmised hinnad: kasvupinnas 3 eurot/m³, sõelumisjäägid 2 eurot/m³ ja täitematerjal 1 euro/m³.

Kinnitati Muhu lasteaia kohatasu maksumuseks 13 eurot kuu.

Kinnitati hinnad paljundusteenustele.

Kinnitati hinnad Liiva ja Hellamaa raamatukogude ning Muhu Põhikooli teenustele.

Anti nõusolek maa ostueesõigusega erastamiseks.

Nõustuti Kallaste k Veskimäe jagamisega: Veskimäe ja Joosu.

Otsustati toetada S. Rohtlaane osalust MTÜ Orissaare Sport Spordiklubis.

Kinnitati Muhu valla stipendiumifondi nõukogu otsused.

Kehtestati Muhu lasteaeda vastuvõtu, koha kasutamise ja lasteaiaast väljaarvamise kord.

Kinnitati Muhu Põhikooli hoolekogude põhimäärus.

20. november

Väljastati projekteerimistingimused Mõisaküla Tika sauna ehitamiseks.

Kinnitati Hellamaa külakeskuse akende osaliseks vahetamiseks kor-

raldatud hanke tulemused. Parimaks tunnustati Kehte OÜ pakkumus.

Kinnitati Muhu valla poolt pakutava transportteenuse hind:

- arsti vastuvõtule, haiglasse, haiglast koju 0.15 eurot km;

- transportteenus mujale 0.25 eurot km.

Kinnitati tasuliste koduhooldusteenuste hinnad.

26. november

Väljastati projekteerimistingimused:

- Raugi k Uue-Jüri väliskanalisatsiooni ehitamiseks;

- Kuivastu k Andruse mü väliskanalisatsiooni ehitamiseks ja elamu laiendamiseks;

- Lalli k Põllu elamu rekonstrueerimiseks;

- AS-le Empower Nõmmküla Kadakamarja mü elektrivõrguühenduse ehitamiseks vastavalt Elektrilevi OÜ poolt koostatud projekteerimisülesannetele.

Väljastati kasutusluba Elektrilevi OÜ-le Küläsema k Küläsema alajaama fiidrite F3 ja F4 rekonstrueerimisele.

Väljastati kirjalik nõusolek Rinsi k Piiri mü puurkaevu rajamiseks.

Kinnitati AS Kuressaare Veevärk hinnaettepanek ja kehtestati Muhu vallas veeteenuste hinnad alates 1.1.2014.

AS Kuressaare Veevärk kehtestab alates 1.1.2014 veevarustuse ja roovee ärajuhtimise hinnad Muhu vallas järgmiselt:

Veevarustuse müük juriidilisele ja füüsilisele isikule ilma käibemaksuta 1,20 eurot/m³, käibemaksuga 1,44 eurot/m³

Roovee ärajuhtimine juriidilisele ja füüsilisele isikule ilma käibemaksuta 2,10 eurot/m³, käibemaksuga 2,52 eurot/m³

Kokku teenuse hind käibemaksuga **3,96 eurot/m³**

AS Kuressaare Veevärk

Järjekordne reaali- ja loodusainete päev

4. detsembril toimus Muhu Põhikoolis Muhu ja Ida-Saaremaa koolide traditsiooniline reaali- ja loodusainete päev. Juba viiendat

aastat kohtusid Orissaare Gümnaasiumi, Tornimäe Põhikooli ja Muhu Põhikooli kaheksandate ja üheksandate klasside õpilased, et ühes-

koos segavõistkondades näidata oma ainetelaseid teadmisi ja meeskonnatöö oskusi, saada seeläbi targemaks ja leida uusi tutvavaid.

Sel aastal osales 30 õpilast, viie võistkonnana tegutses viies erinevas ainetes.

Matemaatikas pidi teadma jaguvuse tunnuseid, sest mängiti arvutis punktide peale jaguvuspokkerit. Loovuskabinetis volditi juhendi järgi saabuvate jõulude auks kuuski. Mõõtmiskabinetis tuli lugeda suurel hulgal peenraha (kusjuures õige tulemus jäigi seekord saamata), määrati ilma joonlauata nõõrijupi pikkust ja papitüki mõõtmeid, 300 ml vett tuli ühe valamisega võrdset nelja tassi jaotada.

Ajalooõpetaja oli eriti oskuslikult sidunud vanade esemete tundmise ja otstarbe määramise nii loodusainete kui matemaatikaga. Arvelauda teadsid küll kõik, aga

sellel praeguse aastaarvu märkimine osutus tõsiseks pähkliks. Geograafia kabinetis oli palju erinevaid kaardiga seotud ülesandeid, kusjuures parima tulemuse saavutas võistkond, kes oskas omavahel ülesanded ära jagada.

Üldvõitjateks tulid sel korral Elisa Kipper (Muhu PK), Säde Leelo Simso (Muhu PK), Sander Sink (Orissaare Gümnaasium), Ott Kärner (Tornimäe Põhikool), Karin Rannaäär (Tornimäe Põhikool) ja Kenro Endel Üts (Orissaare Gümnaasium).

Päev oli meeleolukas ja tore oli näha palju särasilmseid ja hakkajaid noori inimesi üheskoos tegutemas.

Kui siiani on see üritus toimunud kordamööda Orissaares ja Muhus, siis järgmisel aastal lubas korraldamise enda peale võtta Tornimäe Põhikool.

Õpetajad **Riina Hopp** ja **Tiina Saar**

Pildil on Käib jaguvustunnuste teadmise võistlus arvutiprogrammiga JAGUVUSPOKKER. Vasakult Karol Haamer (seljaga), Irmel Jäe, Anne-Mai Järvet, Mikk Valk, Hälena Kikerist, arvuti taga Karen Saksakulm.

Esimese poolaasta üritustest Muhu Põhikoolis

Kooliaasta algas 2. septembril aktusega, kus esinejateks olid seekord peamiselt õpetajad. Enamus õpilasi ja õpetajaid tuli kooli rahvariietes ja see värvikirevus sai jäädvustatud ka piltidele, mis ehivad kooli fuajees olevat stendi.

Sügisene spordipäev toimus 18. septembril ja oli üles ehitatud kergejõustiku mitmevõistlusena. Nagu juba traditsiooniks saanud, oli seegi kord ilmataat meile selja keeranud. Õnneks küll vihm tegi selleks hetkeks pausi, aga tuul oli jahe ja päikest ei lasknud tumedad pilved kusagilt paista. Õpilaste meeli aga see ei heidutanud. Kavas olid 60 m ja 600 m, suurematel poistel 1000 m jooks, lisaks veel kaugushüpe, pallivise ning suurematel ka kuulitõuge. Vastavalt tulemusele sai igaüks kirja punktid. Nõnda selgusid vanusrühmade parimad.

4. oktoobril tähistasime õpetajate päeva. Nagu ikka, andis tunde 9. klass, aga kuna klassis on õpilasi vähe, olid abiks palutud ka mõned vilistlased. Õpetajad osalesid õppepäeval, kus toimus väike kokakunsti- ja käsitööga tegelemine, sai tutvuda Kavandi külaga ja uhkete tootmistaludega. Päeva lõpus anti õpetajatele võim tagasi. Selgus, et õpetajaks olemine ei olegi nii kerge.

Esimese veerandi viimasel päeval, 18. oktoobril, tähistasime Albert Uustulndi sünniaastapäeva.

Õpetajad kokakunsti nautimas

Tegemist oli ülemaakondliku üleskutsega. Me panime oma kavale nimeks „Meenutades Albertit“. Õpetaja Ülle Kuusk ja 9. klassi õpilased olid ette valmistanud slaidiprogrammi, Uustulndi laule laulsid 4.-6. klassi ja 7.-9. klassi tüdrukute ansamblid. Sama kavaga esinesime ka 5. novembril Hellamaa Külakeskuses.

8. november oli meie koolis poiste päev. Sel päeval poisid tundides ei olnud, vaid said uusi teadmisi ja kogemusi erinevates töötubades. Nii õpiti Kaitseliidu meestelt, kuidas sõjaväetelki üles ja kokku panna, millega tegelevad Noorkotkad ja millised füüsilised eeldused peavad noormehel olema, et kaitseväes hakkama saada. Kokanduse toas tehti pitsat.

Orissaare Muusikakool tutvustas puhkpille. Kinobuss saatis vaatamiseks filme, mis olid tehtud lihtsate võtetega. Päeva lõpetas show-viktoriin, mida said jälgida ka tüdrukud.

12. novembril osalesime maakondlikul koolidevahelisel võistlusel „Koolivikker“, kus võeti üksteiselt mõttu teadmistes ja loovtöös. Meie õpilased said 15. kooli seast 7. koha.

26. novembril oli Kodanikupäev. Selle aasta Kodanikupäeva moto oli: „Kodanik loob ja hoiab kultuuripärandit“. Sissejuhatuse kodanikuks olemisest tegi ajaloo õpetaja Ivo Maripuu. Edasi tutvustasid oma tegemisi meie õpetajad - kultuuripärandi loojad ja hoidjad. Anu Kabur tutvustas kooliperele

Muhu mustreid täis raamatuid, mille koostajaks ta ise on olnud ja näitas praegu pooleliolevat roositud teki. Ülle Kuusk tutvustas Tiina Saare kaasabil käsitööringi „Oad ja Eed“ tegemisi. Anne Auväär ja Leena Peegel esitasid väikekannelde saatel laulu „Muhu saare mullapind“, mida kogu saali-täis aitas kaasa laulda. Õpilased said teada, et peale oma ainet õpetamise tegelevad mitmed õpetajad ka oma kodusaares kultuuripärandi loomise ja hoidmisega.

2. detsember algas advendihommiku aktusega. 8. klassi õpilased esitasid ülevalte advendiajast, lugesid lulluletusi ja laulis mudilaskoor. Vallavanem jagas kõikidesse kooliruumidesse adventituld, mille oli Muhu saarele toonud suur Jõuluvanade konverents. Järgnes algklassi-päkapikkude rongkäik Liiva suure kuuse alla, mille lõppedes süüdati ka seal jõulutuld. Lapsed laulsid ja pealtvaatajad said ka endale laternasse adventituld võtta.

13. detsembril olete kõik oodatud kell 9.25-11.05 koolis toimuvale laste jõululaadale ja 19. detsembril kell 18.00 jõulukontserdile „Kuidas leiti jõulupu“.

Selle poolaasta lõpetab kooli jõulupidu 20. detsembril.

Kauneid jõulupühi ja veel paremat uut aastat!

Leena Peegel

Uudiseid Noortekast

Eesti ANK ringreis ja üldkogu

11.-12. novembril toimus Eesti Avatud Noortekeskuse Ühenduse (ANK) ringreis. Muhu Noortekeskus on Eesti ANK liige juba 2008. aastast ning noorteka juhataja osales samuti ringreisil. Üldkogu peamiseks teemaks oli Eesti ANK arengukava 2014-2020 ülevaatamine ning kinnitamine. Lisaks külastati KÜSK toetatud „Eesti ANK juhtimissuutlikkuse arendamine ühiskondliku mõju nähtavuse suurendamiseks“ projekti raames erinevaid noortekeskuseid Järva-, Lääne- ja Ida-Virumaal ning osaleti avaliku imago koolitusel.

Isiklik tähelepanek noortekeskustest: ilusaid keskusi on palju, samas on ka mitte nii ilusaid. Siiski, kõige olulisem on, et vald väärtustab noorsootöö tegijaid, toetab neid nii materiaalselt kui ka moraalselt. Hea üllatus ootas meid Aravete noortekeskuses, kus vaatamata sellele, et tegu ei olnud nõ „euro-noortekaga“, oli tunda, kui head tööd nendes väikestes ruumides tehakse. Noorsootöötaja Annika Rohi on rõõmsameelne ja tragi inimene. Noortekale on valla poolt kasutamiseks antud ka elektriauto, mis oluliselt lihtsustab töötegemist. Nende keskus on üheks tegevussuunaks võtnud fotograafia. Muhu noortekal on Aravete noortekaga koos olnud ka ühine projekt, mis kandis nime „Fotonodus – minu hobi!“

Lahe Koolipäev

Muhu noortekeskus osales noortekonverentsil „Lahe Koolipäev“ juba viiendat korda. Selle aasta peateemaks oli „Võimete piir“. Noortele esinesid ja jagasid teadmisi Tiit Meren, Andres Gross, Taavi Kotka, Ene Ergma, Tarmo Tiisler, Zenja Fokin, Tom Valsberg ja Indigolapsed, valiti Eestimaa Hea Eeskuju, kelleks sai sel aastal Makar Timofejev. Noortekonverentsil oli ka ilus ümmargune juubel – lahedat konverentsi on tehtud juba 10 aastat. Sel aastal toimus sündmus 19. novembril Tallinnas Nokia Kontserdimajas. Korraldustiimi liige Merilin Piipuu sai konverentsi ajaks valmis raamatu „Eestimaa eeskujud“. Raamat on kokku pandud viie aasta jooksul Hea Eeskuju konkursile esitatud lugudest. Raamatuga saab tutvust teha noortekeskuses.

„Saladuslikud saladused“ ja „Vänamere piraadid“

Noortekeskuse multimeediaring „Stuudio MSN“ on kenasti hoo sisse saanud. Kui vähegi võimalik, siis koguneb ring noortekasse reede õhtuti kell viis. Kui väga vaja, siis tegutsetakse ka laupäeviti-pühapäeviti. Ringi juhendajateks on Ivar Äkke ja Markus Andero Grubnik. Esialgu on ringis ainult poisid, aga eks näis, mis aeg toob. „Saladuslikud saladused“ on krimisari, mille põnevust täis osasid on Ivori juhendamisel tehtud juba päris mitu. „Vänamere Piraadid“ on aga film, mis sai tehtud osalemiseks Justfilmi konkursil „Ükskord meie külas“. Meie filmil väga hästi ei läinud, aga tähtis polegi ju võit, vaid osavõtt. Selle filmi valmimisel olid ametis kõik poisid. Stuudio MSN filmidega sai tutvuda 4. detsembril noorteka kinoõhtul.

„Ole(n) nähtav!“

27. novembril toimus Muhu spordihallis „Ole(n) nähtav!“ - nimeline üritus. Millega oli tegu? Eelmisel, 2012. aasta 8. novembril toimus samalaadne ettevõtmine. Ühine nimetaja mõlemal sündmusel oli ka „tuluõhtu“. Mis aga selle „tuluõhtuga“ mõeldakse ja miks oli selle aasta õhtu nimeks „Ole(n) nähtav!“?

Kõike ei saa rahasse ümber arvestada. „Raha ei mängi ju elus põhirolli ega ole õnn ja armastus“, parafraaseerides „Nukitsamehe“ filmi laulusõnu. Arvan, et nende kahe õhtu suurim tulu oli laste ja ka lastevanemate säravates silmades. Oli palju „tulukesi“. Tuluõhtu üheks eesmärgiks on ka noorsootöö tutvustamine kogukonnale. Kuna tegutses nii kohvik kui ka õnneloos, siis saime ka raha. Selle suuname

heategevusse.

Pimedal ajal on oluline nähtav olla. Eriti maantee ääres kõndides. Pisike helkur teeb imesid. Sel aastal proovis noortekeskus üheskoos abilistega helkuri teemat eelmises aastast veelgi enam sel pimedal ajal noorte ja täiskasvanute teadvusesse tuua. Noortekeskuses tegutses kahel nädalal helkuri töötuba, mida viis läbi Triinu Traumann. Helkurmaterjaliga varustas meid ja ka Põide noortekeskust Maanteeamet. Maanteeameti esindaja Solveig Edasi oli ka tuluõhtul kohal ning jagas igakülget helkuri- ja liiklus-teemalist infot. Sarnaselt eelmisele aastale, toimus ka sel aastal helkuri moeshow. Kuna moeteema on väga põnev, siis proovime seda järgnevatel aastatel veelgi suuremalt ja põnevamalt teha.

On oluline näha neid, kes säravad. Kes hoolivad. Maaailm võib olla kole ja pime paik, aga kui leidub veel särasilmseid inimesi, ei kustu ka valgus. Kujuta ette kõige külmemat, pimedamat, üksildasemat paika. Sul on nälg, külm, hirm, sa tahad pääseda sellest armetust olukorrast. Kas sellisest olukorrast on väljapääsu? On. Alati. Niikaua, kui leidub abivalmis, sooja südame ja lahke meelega inimesi.

Sel aastal valisid nii Põide kui ka Muhu noortekas oma häid eeskujusid. Heade Eeskujude tänamine toimus samuti tuluõhtul. Muhu noortekeskus korraldas valimist nii, et inimestel oli võimalus oma hääl sobiva kandidaadi poolt hääletuskasti poetada. Rõõm on teatada, et kokku hääletas 58 inimest. Kõik kandidaadid said häält. Kokku oli kandidaate 10 (neist 5 vanemad ja 5 nooremad). Häältelugemiskomisjoni kuulusid Erika Pints, Kristi Kalm, Eva-Maria Kaasik ja

Arnek Grubnik. Otsustasime välja anda kaks hea eeskuju tiitlit – üks täiskasvanu eas eeskuju ja teine noor. Selle aasta Muhumaa Head Eeskujud olid Martti Nõu ja Hendri Maisalu. Põide noorsootöö Hea Eeskuju oli Brita Laht.

Mis „Ole(n) nähtav!“ kogupereõhtul veel näha-kuulda sai? Palju oli muusikat. Esinesid „Bändikooli“ ansambliid – Orissaarest „Plixid“ ja „Ogalikud“, Muhumaalt „Black Heart“ ja „Vaikne Ookean“. Lisaks esinesid veel kaks Orissaare noort – Marju Pilv ja Sandra Peegel, samuti Orissaare Brass. Väsimatud sumomaadlejad tegutsesid ürituse algusest lõpuni (alustasime kell 16.00 ja lõpetasime ca 19.30). Samuti oli palju WII tantsuplaadi järgi tantsijaid. Tehti näomaaalingsid, tegutses helkuritöökoda ning toimus muud põnevaid.

Aitäh kõigile, kes nõu ja jõuga abiks olid!

Lõpetan kahe tsitaadiga. Üks tuleb ühelt indiaanlaselt ja teine kuulsalt teadlaselt Albert Einsteinilt:

„Kõik asjad moodustavad ringi. Kõik me vastutame oma tegude eest. Kõik tuleb tagasi.“ (Betty Laverdure, indiaanlane) - „Headus, ilu ja tõde on olnud need ideaalid, mis on valgustanud mu teed ja andnud korduvalt uut julgust astuda elule vastu rõõmuga... Tühiasjad, mille nimel inimesed pingutavad – omand, silmaga nähtav edu, luksus – on mulle alati põlgusväärseid tundunud.“ (Albert Einstein)

PS! Tuluõhtu videoülevaadet on võimalik leida internetist (stuudio MSN poiste töö).

Luuleõhtu

30. novembril kell 19.00 said luulehuvilised kokku noortekas. Toimus amatöörluule õhtu „Tali õues, jõul südames“. Laupäeval oli tõesti õues veidi talvine ja lisaks seikles Muhumaad mööda punakuubede bande... Luuleõhtu seltskond oli väike. Aga tubli. Interneti vahendusel saime osa jõululuulest, mida luges meile ette Viktoria Saar koos pisipoja Danieliga. Otse Austraaliast! Laulja Kerli Puusepp tervitas meid samuti *Youtube*-ist uue lauluga „Ma olen sina“ (olime esmakuulajate staatuses). Lugesime omavalmistatud luuletusi, hiljem kirjutasime kohapeal valminud luuletused glasuuriga piparkookidele. Kohapeal valminud luuletused sisaldasid kõik ka muukeelseid sõnu. See oli nõ ülesanne.

Tuluõhtul - Hea Eeskuju Martti Nõu ja siinkirjutaja.

Uudiseid Noortekast

(järg)

Maris Valdmets esitas Tambet Tamme kitarrimängu saatel väga-väga ilusa laulu ja üheskoos laulsime Indigolaste repertuaarist vana keldi laulu:

„Olen taevane vägi
siin maises kehas,
olen raudse
kindluse torn.

Lasen koormal kukkuda
õlgadelt maha,
lasen mõistuse
muredest priiks.
Teenin tõde
kuhu tee ka ei viiks!“

Tänud osalejatele! Lähiajal valmib ka luuleõhtu videokokkuvõte.

Noorsootöö nädal

9.-15. detsember on üle-Eestiline noorsootöö nädal. Muhu noortekeskus tegi oma noorsootööd tutvustava ürituse 27. novembril juba ära, kuid nädalasse saame panustada ikkagi. Nimelt kutsub Eesti ANK Heidi Paabortiga eesotsas kõiki noortekeskuseid üles saatma erinevatele institutsioonidele tervituskaarte.

Kampaania põhimõtted:

1) kaart on valmistatud noore/noorte poolt;

2) iga keskus saab ise otsustada, kas saadate ühele asutusele näiteks ühe kaardi või nt 10 tk (samasse ümbrikusse);

3) sõnumiks on õnnitlus noorsootöö nädala puhul + lisaõnum, mis võiks minna korda just sellele konkreetsele ministrile/juhile/saatejuhile jms

Sõnumi saab ise koos noortega välja mõelda. Kaks näidet ka:

Näide 1

Lp. Andrus Ansip

PALJU ÕNNE NOORSOOTÖÖ NÄDALA PUHUL!

Meil on hea meel, et Teie hoolite noortest ja aitate oma tööga kaasa, et me ka tulevikus saame osa noortekeskuste tegevustest!

Minni, 13, Põltsamaa noortekeskus
Näide 2

Lp. Urmas Vaino

PALJU ÕNNE NOORSOOTÖÖ NÄDALA PUHUL!

Meil on väga hea meel, et Terevisioon aitab kaasa noorte teema positiivsele kajastamisele Eesti meedias!

Tiit, 16, Türi noortekeskus

Kirjutas,
Arnek

Muhu Noortekeskus soovib kõigile ilusat jõuluaega ja head uut aastat! :) Seda kindlasti!

Armsad muhulased!

Algus lk 1.

Sel aastal jõudsid lõpule ka lasteaiarühmaruumide rekonstrueerimistööd ning viimasena said uued värskest remonditud ruumid kõige suuremad lasteaialapsed – Jänkude rühma põnnid. Töid teostas OÜ Colleter.

Muhu on mereriik ja meie üheks visiitkaardiks peavad olema ka korrastatud sadamad. Sel aastal teostati Kallaste kalasadama I etapi rekonstrueerimistööd, mille käigus viidi läbi sadamabasseini süvendustööd, monteeriti uus kai, paigaldati slipp. Loodetavasti on sadama rekonstrueerimistööd tõukeks ka kogu sealse piirkonna atraktiivsemaks muutmisel, igatahes sadama taasavamise peol välja käidud kohalike elanike mõtted ja ideed annavad selleks optimismi.

2013. aastast väärrib kindlasti märkimist ka innovaatiline Kesselaiu elektriprojekt, mille raames sai saarevahi talu ja lisaks veel kaks saare majapidamist endale lokaalse elektritootmise lahenduse. Kui riigi tasandil räägime kogu aeg, et meie äärealad ja üksikud külad on jäetud üksinda ning tähelepanuta, siis oma vallas peaksime püüdlema küll selle poole, et ka kaugemates ja eraldatud elukohtades ei jääks inimesed hooleta ning tagatud oleksid elementaarsed vajadused.

Mustkatte said sel aastal teelõigud Liiva külas, Hellamaa küla keskuse parkla ja Hellamaa kalmistu parkla, lisaks said uue killustikukihiga mitmed külateed.

Sel aastal vaadati aga ka ettepoole ja seati sihte uuteks investeeringuteks ja arenguteks. Positiivse rahastamisotsuse on saanud juba Muhu noortekeskusele uute suu-

remate ruumide rajamine spordihalli osalise rekonstrueerimise ja juurdeehituse näol, loodetavasti teostub ehitus ise 2015. a alguseks.

Koostöös Maanteeametiga on valminud Liiva-Piiri kergliiklustee tehniline projekt ja Liiva küla liiklusohutliku teelõigu rekonstrueerimisprojekt ning usutavasti ei ole enam kaugel aeg, kus Muhus on esimene kergliiklustee lõik.

Selle aasta lõpuks kinnitatakse ka Muhu valla uus arengukava aastateks 2014-2020. Arengukava ei tohi olla ainult dokument dokumendi pärast, vaid peab andma selged suunad ja tegevused järgnevateks aastateks. See, et uues arengukavas on palju uusi ideid ja mõtteid lähitulevikuks, on tunnustus muhulaste erksusest, usust paremasse homsesse ja teotahtest. Arengukavas väljendub selgelt ka muhulaste usk oma valda ja soov jätkata omaette vallana.

2013. a oli ka kohalike valimiste aasta, tänaseks on nii uus volikogu kui ka vallavalitsus saanud oma volitused ja kinnitan, et viimastel aastatel valitsenud asjalik ja nn „suure poliitika“ vaba tööõhkkond jätkub – ainuke eesmärk saab olla Muhu ja muhulaste parem homne, kus lisaks materiaalsele poolele jääb aega ka inimeste märkamiseks ja nende töö väärtustamiseks.

Aastat 2013 jäävad Muhus ilmestama veel kindlasti järgmised märksõnad: Muhu leib, Muhu ühisturustuspunkt, Nautse-Mihkli talu uuestisünd, Pädaste-Liiva teeremondi algus, Muhu nn väikese põhjaringi Liiva-Nõmmküla-Viira lõplik viimine tolmuvaba katte alla, Tusti ja Suuremõisa alajaamade

vahelise elektri õhuliini asendamine maakaabliga, Muhu õpilaste jätkuvalt tublid tulemused õppetöös ja koolivälises tegevuses (tubli, Muhu kool!), Muhu valla terviseprofiili valmimine, Muhu Muuseumi 40. ja Muhu Valla Eakate Hooldekodu 20. juubel, Muhu pastoraadihoone „päästmine“, puulaev Moonlandi veeskamine, Muhu Jooksu kasvav populaarsus, „Juu Jääb“, „Kogukonna pärl“ - Malle ja Tõnu Mätase pere, aasta noorsootöötaja maakonnas - Arnek Grubnik, Eesti parim käsivikatiga niitja Mihkel Ling, konkursil „Kaunis kodu“ tunnustuse saanud perekond Randviir, meie jätkuvalt tublid taitlejad ja käsitöölised, meie sportlaste edukad esinemised motosporadis, kergejõustikus, Eesti Saarte mängudel ja Eesti valdade mängudel jne, jne. Loetletu on ainult valik möödunud aastast, seda nimekirja võiks jätkata pikalt – ei ole vähe väikese valla ja kogukonna kohta.

Selle kõige taga on meie suurim rikkus ja jõud – meie ise, meie oma inimesed. Aitäh kõikidele muhulastele ja ka meie toetajatele-sõpradele, koos suudame rohkem teha ja koos tunda rõõmu ka tehtust – võime kindlalt öelda, et 2013. a oli Muhus edukas ja aktiivse tegutsemise aasta.

Head muhulased, hooligem endast, oma lähedastest ja kaaslastest! Soovin teile kõigile rahulikku jõuluaega, meeleolukat aastavahetust ja häid ideid ning jätkuvalt tegutsemistahet uueks aastaks!

Raido Liitmäe
vallavanem

Noppeid

14. novembri Saarte Hääl kinnitas, et aasta silmapaistvaimaks noorsootöötajaks maakonnas valiti seitsme kandidaadi seast Muhu noortekeskuse juhataja Arnek Grubnik. Viie aastaga on ta viinud Muhu valla noorsootöö uuele tasemele, noortele pakutav tegevus on mitmekülgne ja ainulaadne. Ta on andnud suure panuse Muhu uue noortekeskuse ehitamiseks. 20. novembri lehest saab lugeda temaga tehtud intervjuud, kus ta ütleb muuhulgas: „Vanemad peaksidki oma lapsi kasvatama. Isiklikult. Panustama aega ja energiat. Mitte neid asjadega ära ostma või neid hooletusse jätma, mitte põgenema.“

16. novembri Saarte Häällest tasub lugeda töökast Pärase küla

mehest Arne Jõgist, kes kogus volikogu valimistel 49 häälega neljanda hääletasaagi. Arne: „Ma olen aru saanud, et ükskõik kui suur see palganumber ka pole, ei kompenseeri see kodust ära olemist mitte kuidagi moodi.“

26. novembri Saarte Hääl kirjutab, et Muhu põhikooli 7. klassi õpilane Gariina Kudritskaja pälvib GIS-päeva kaardi koostamise võistlusele GIS-ettevõtte AlphaGIS eriauhinna huvitava tehnilise teostusega kaardi eest. Gariina valis võistlustöö tegemiseks vaba teema „Jutustan loo...“ ja koostas kaardi, mis tutvustab tema koduküla Liivat, Muhu saare keskust. Töö tegemisel olid talle abiks geograafiaõpetaja Riina Hopp ja arvutiõpetaja Katrin Jõgi.

Kohtumised

Kohtusin Maie Kaldaga Liiva raamatukogu üritustel, kui ta oma vaikselt, tagasihoidlikul moel kirjandusest ja oma töödest rääkis. Kui ettekanne läbi, tehti kohvipaus. Meie jutud läksid nagu ikka muhu murdesõnade peale. Mäletan, et käis väitlus, kas öelda Koguvast või Koguval! Siis oli veel mingi *Postimehe* artikkel, mis arutamist nõudis. Kohvi jahtus tassides, aga juhtumisi vaatasin Maie poole, kes veidi kaugemal istudes kooigi ja kohviga maistas. Ta kuulas meid väga tähelepanelikult ja tegi aeg-ajalt märkmeid. Nii ongi ta mulle meelde jäänud, kuidas ta inimesi kuulas. Ta oli oma ala tõeline proff, kes teadis sõnade jõudu ja oskas neid kasutada. Üks mulle meeldiv raamat on Maie kirjutatud „Debora ja vennad“. Nii ehedalt on edasi antud Debora kahe abikaasa, Aadu Hindi ja Juhan Smuuli ning nende sugulaste suhtumist Deborasse. Karge, puhas – samas nii soe ja südamliselt sõnaseadmiskõne... see oligi Maie Kalda! Mul oli ka üks luulerida kunagi sinna raamatu vahele pandud. Kas Debora oma?

„Maailm on liivatera sees ja metsalilles aimub taevas, peopesal lõpmatus su ees ja igavik vaid ühes päevas!“

Margarete Kolk

Meenutades kirjandusteadlast Maie Kaldat

Liiva raamatukogus on mälestusnäitus

In memoriam Maie Kalda
(19.6.1929 – 8.11.2013)

Kirjandusteadlase Maie Kaldaga kohtusime Liiva Raamatukogus alates 1996. aastast, enamasti igal suvel. Maie huvitus alati raamatukogu käekäigust, andis asjalikku nõu, kui vaja, oli väga heatahtlik.

Maie käis reedeti ajalehte „Sirp“ lugemas ja laenutas meilt sageli raamatuid. Kui ta mõne raamatu kohta pikemalt rääkis, siis oli see tööpäeva boonuseks.

Kui Maie lapselapsed veel eelkoolialised olid, siis tulid nad

kõik koos lastekirjandust valima. Märkas, kui oskuslikult Maie laste tähelepanu koonas, vaikselt raamatute üle arutles, valikut teha aitas.

Maie Kalda oli meie raamatukokku alati oodatud – lugejana,

Respekt sõna suhtes

Viimati nägime suvel, juulis, kui kirjandusmuuseumi tiim Muhus literaate fotojäädvustamas käis. Maie seostub mul ikka Tamse bussipeatusega, selle teerajaga, mis Sepa maja juurest läbi kadakate bussiputka taha läheb. Tema käis selle bussiga linna, millega meie kevadel kooli või suvisel ajal kooli juurde aiatööle sõitsime. Ta oli Muhus ikka suplushooaegadel, ja tema puhul kestsivad need umbes aprillist oktoobrini. Ei ma jõudnud siis ära imestada tema ükskord pillatud repliiki, et ta sõidab vahet lihtsalt selle pärast linna, et Kures-

saare bussijaama puhvetis müüakse nii rustikaalse maitsega kohvi. Aga üks maitse ja stiil olidki Maie valdkond.

Pole vist Eestis kanoniseeritud proosakirjanikku, kellest Maie poleks midagi olulist kirjutanud.

Oh, muidugi ma tahtsin Maie käest veel igasuguseid asju küsida, aga nüüd ei saa enam. Nüüd tuleb lugeda seda, mis kirjas on. Seda kaudu saab temaga edasi kõneleda. Kõige olulisem asi, mida Maieilt kõrva taha panin, on tema nõue tunda sõna suhtes respekti. Ma katsun.

Kadri Tüür

kirjandusteadlasena.

Palusime Maie mitmel kirjandusüritusel ettekandega esinema. Maie akadeemilisi teadmisi austades tajusime ka tema täpset sõnaseadmist. Ta arendas huvitavaid ja mitmekülgseid teemasid, kõitis publikut. Näiteks kirjanik Debora Vaarandi looming ja isiksus sai tänu Maiele veelgi lähedasemaks.

Maie Kaldalt on meie raamatukogus neli raamatut: „Tuglasest Ristikivini“ (1997) [gümnaasiumiõpik], „Mis MEES ta on?“ (2000), „Mis LOOM see on?“ (2004), „Debora ja vennad“ (2010). Neist kaks nimetust on Maie kingitud ja neid kaunistab tema autogramm.

M. Kalda teadusartikleid on meil olevas „Eesti kirjanduse ajaloo“ ja mitmes muus kogumikus, ajakirjades *Keel ja Kirjandus* ja *Looming*.

Akadeemik Aarne Vinkel pühendas kolleeg Maie Kaldale oma 1994. a ilmunud raamatu „Martin Körber. Elutee ja -töö“.

Maie Kaldast kui väärikast teadlasest ja lahkest inimesest pidasime kõik väga lugu; olemasolevat kurvad ta elutee katkemise pärast.

Erika Pints

Muhulastest Läänemaal, eriti Varbla kandis

20. sajandi alguses oli Muhu saarel neli korda rohkem rahvast kui praegu. Saar ei suutnud seda hulka enam ära toita ja 19. sajandi lõpus, 20. sajandi alguses lahkusid paljud muhulased kodusaarelt, et mujal õnne ja elatist leida. Üks osa pörutas kodust päris kaugemale ja asutas Kaug-Idas Eesti asundusi, kuid oli ka neid, kes leidsid endale kodu kohe teisel pool Suurt ja Väikest väina, kus mõisamaid müüma hakati.

Läänemaal käidi enne I maailmasõda lisateenistust otsimas: põhiliselt mõisa- ja taluteenijatena aga ka ehitustöödel. Läänemaa raudkiviehitised on muhulaste ehitatud. Tuntumad nendest on Silla, Kirbla ja Lihula kirikud. Teatavasti on ka kuulud muhu tikand saanud alguse Läänemaalt, kus muhu tüdrukud 1917. aastal sakslaste poolt okupeeritud kodusaaresle pääsemist oodates *roosi-mise* selgeks õppisid. Teine osa muhulasi asus Läänemaale pärast Vabadussõda. Seal jagati mõisamaid nii Vabadussõjast osavõtjatele kui ka raha eest teistele soovijatele.

Rohkesti asus muhulasi Matsalu ja Varbla kanti.

Sel suvel külastas oma eisiade saart Varbla mees Manivald Müüripeat. Seoses sellega saatis ta Muhu Muuseumisse oma koduloolisi kirjatükke, kus leidub nii mõndagi huvitavat ka siinsete lugejate jaoks. Autori loal tegin väikese kokkuvõtte eelkõige Manivald Müüripeati isaga seotud mälestustest ja kildudest.

Perekond Müüripeat Varblas

Manivald Müüripeat on sündinud Läänemaal Varblas. Kasvas üles Vana-Varbla asunduses isa poolt rajatud Metsa talus. Hariduse sai kohalikust Varbla koolist, Kehtnast ja Eesti Põllumajanduse Akadeemiast, mille lõpetas agronoomina. Töötanud kalurina, mitmetes kolhoosides Haapsalu ja Pärnu rajoonis mitmetel ametikohtadel arveametnikust esimehena „Esimese Mai“ kolhoosis. Eesti Vabariigis pensionipõlves pidanud ka vannutatud audiitori ametit. Peres kolm tütart. Isa kodusaaresle pääses ta esimest korda alles 30-

aastase mehana.

Manivaldi ema oli pärit Saulepi valla Haapsi külast. Peres olid veel kolm poega Osvald, Villu, Kalle ja tütar Maie. Nende isa Madis oli pärit Muhust Lepiku külast Kearu vabadikukohalt.

Perekond Müüripeat Muhus

Kearu koha oli rajanud Lepiku Korista peremehe Madise (1842-1923) poeg Ivan Müüripeat (1877-1925) 20. sajandi algul. Ta abiellus 1905. aastal Raissa Hallikäärega (1878-1925) Kapi Kaasikult. Neil oli kaks poega ja kaks tütart. Nagu aastaarvudest näha, surid mõlemad vanemad samal aastal, kui nende vanim poeg Ivan/Johannes oli vaevalt 18. Ivan oli sel ajal küll juba kodust ära ja mandrile asunud.

Manivaldi isa Madise (1910-1984) meenutuse kohaselt ema surmapäeval neil kodus raha ei olnud. Isa oli andnud Madise kätte ühe parkimata pastlanaha paari ja saatnud 12-aastase poisi Liivale poemehe juurde. See pastlanahk tuli vahetada naelte vastu, et saaks emale puusärgi kokku lüüa. Õed

olid sel ajal Salme kaheksa- ja Liide kolme-aastane. Madis viidi Muhust ära 13-aastasena. Salme läks Varblasse Madise juurde 1937. a talvel ja Liide viidi 1926. a Matsallu Ivani juurde. Salme olevat Muhus olnud peres, mis oli nii vaene, et isegi praepannil oli auk sees ja süüa tehti terve poole peal. Vend Ivan abiellus Katiga (Ekateriina s. 1900). Nende perre sündis 1926. a jaanuaris tütar, kellele pandi nimeks Helga. Ivan suri Matsalus 26.8.1933. Matsalus käidi läbi Muhust pärit sugulase Mihkel Roi perega.

Kui 1918. a suvel okupeerisid Saksa keisririigi väed Muhu saart, siis tegeles Madise isa oma sõnade kohaselt okupantidevastase sabotaazhiga. Sakslased kasutasid ssidepidamiseks juba tol ajal kaabelliine. Neid olnud mitmele poole laiali veetud. Ivan oli sellest kaablist teinud heinakesse ja vahetanud neid vilja vastu. Tegevus oli tööpoolsest ohtlik. Kaabli virutamiseiga vahelejäämise korral oleks võinud sattuda sakslaste sõjakohtu alla.

/ Eda Maripuu kokkuvõtte jätkub järgmises *Muhulases*.

Käsitööselts ootab oma uude koju külastajaid

Muhu Käsitööselts Oad ja Eed ühendab inimesi, kel on huvi ja tahtmine teha käsitööd. Ametliku mittetulundusühinguna tegutseme aastast 1996, kuid koos käima ja käsitööd tegema hakkasime mõnedki aastad varem. Peale kohaliku käsitöötraditsiooni kandmise (Muhu vana tikand, roosimine, kangastelgedel kudumine jm) oleme korraldanud kursuseid ja õpitubasid ka teiste käsitöötehnikatega tutvumiseks. Asutajaliikmeid oli 6, ajapikku on seltsiliste arv kasvanud. Hetkel on meil 19 erinevas vanuses liiget ning tihti osalevad üritustel ka meie lapsed ning sõbrad-tuttavad.

26. oktoobril avasime oma ruumi Liival Muhu ühisturunduse majas. See on kooskäimise koht nii seltsi liikmetele kui ka kõigile teistele muhulastele, kelle harrastuseks käsitöö. Meie ruumides on võimalik teha näputööd, sirvida käsitööajakirju, juua tass kohvigi. Üleval on väike käsitöönäitus nii vaatamiseks kui ka ostmiseks.

Esiolgu oleme avatud igal teispäeval ja reedel kell 11-14.

Kõigist toimuvatest üritustest püüame anda teada ka vallaarahvale. Infot saab meie kodulehelt – www.oadeed.ee, valla kodulehelt, teadetahvliit Liival ning ajalehest *Muhulane*.

Kuna meie selts on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu liige, saame osa ka nende korraldatud mentorprogrammist. 30. novembril toimus Anu Randmaa juhendamisel õpituba „Roosimine kui kudumistehnika“, mis tutvustas Tõstamaakandi traditsioonilisi sukkade ning kinnaste tegemise töövõtteid. Järgmine huvitav koolitus on kohekohe tulemas.

Neljapäeval, 12. detsembril kell 15.00 toimub Liival Muhu käsitööselti Oad ja Eed ruumis kursus „Näituste ja meistrikodade kujundamine“. Juhendaja Kadi Pajupuu. Olete oodatud!

Aasta isa Aldo Kalsi kõnest 10. novembril

Me viibime Eesti ajaloo pühast pühamas paigas – sajand tagasi ehitatud Estonia teatrimaja kontserdisaalis. Jüripäeval 1919 tuli siin kokku meie riigivõimelise rahva Asutus Kogu, et välja töötada põhiseadus.

Ma ei arva sugugi, et mina see kõige kõige aasta isa 2013 olen, aga Eesti Naisliidu valik oli selline ja ma tänan selle tunnustuse eest! See aupaiste on mulle osaks saanud aga eelkõige tänu minu tublile perekonnale, abikaasa Mallile, poegadele, nende perekondadele ja lastelastele.

Tänasel pidupäeval soovin ma öelda paar sõna isadele, aga ka tulevastele isadele. Need, kes tegelevad noorsookasvatusega, võiksid järgida üht mõttetera - see,

kes õpetab, aga ise oma õpetusõnade järgi ei ela, on kui põllumees, kes küll hoolega peenart harib, aga eales sinna midagi ei külvata!

Tahaks soovida, et meie tulevased isad, aga ka tulevased emad saaksid koolipingist kaasa arusaama Eesti ajaloo vähemalt neljast alustalast. Need on Eesti Vabariigi põhiseadus, Tartu rahuleping, riigi õiguslik järjepidevus ja territoriaalne terviklikkus.

Ajaloo teemaga tahan ma jõuda aastasse 1940, mil me kaotasime oma riikliku iseseisvuse, aga 1944. ja 1945. aastal lõigati Eesti küljest ära osa Petseri ja Viru maakonnast. See maa-ala on üsna suur, võrdne Saaremaaga. Meie omaaegne isade põlvkond tunnistas 22 aastat taga-

si, 12. septembril 1991 Eesti Vabariigi Ülemnõukogus õigustühiseks kõik omaaegse Eesti NSV Ülemnõukogu presiidiumi otsused, mis käsitlesid piirküsimust.

Näib nii, et praegu me ei liigu samas suunas. Me ei järgi omaenda riigi seadusandliku organi ettekirjutusi, vaid valmistume loovutama rahvusvaheliselt tunnustatud Eesti Vabariigi territooriumi, mis praegu on ka Euroopa Liidu territoorium. See on suur tragöödia tuhandetele isadele ja vanaisadele, kelle kodud on Piusa ja Narva jõe taga, ajaloolisel Setumaal ja Eesti Ingerimaal.

Head isade- ja mardipäeva jätkumist kõigile, eriti aga isadele, vanaisadele ja tulevastele isadele ning isadele Tartus, Pärnu-Jaagupis ja Muhu saarel!

Jalakäija, kannal helkurit!

Kedagi ei tohiks enam üllatada järjest lühenevad päevad ja pika pimedaa saabumine. Kodust väljudes kontrollige helkurelemendi olemasolu riietusel või taskus. Kellel helkurit veel ei ole, kuid kavatses selle soetada, veenduge, et helkuril või selle pakendil on olemas tähis CE EN13356. See kinnitab, et helkur vastab nõutud standardile ja on kvaliteetne.

Helkurit tuleb kanda mitte ainult halva nähtavuse korral või valgustamata teel, vaid kõikjal ja alati pimedal ajal. Esimest helkurit kutsuti «kassisilmadeks», sest selle leiutanud Inglismaa töomees Percy Shaw sai selleks inspiratsiooni öösel teeäärse kassitanud kassi silmadest, mis autotulede valgust peegeldasid. Ta võttis oma leiutusele – kummist servadega marmorklotsile – patendi ja sest saati hakkaski

helkur teadlikke liiklejaid ohtudest eemale hoidma. Niisiis tuleb juba veidi rohkem kui 70 ohutuma aasta eest liikluses öelda aitäh sellele hiilgavate silmadega kõutsile.

Kui kasutate ühte helkurit, siis tuleks see riputada näiteks nõõri otsa ja kinnitada haaknõõelaga taskupõhja, kust on seda pimedas saabudes mugav välja võtta ja rippuma panna. Rippuma peaks helkur umbes põlve kõrgusel täiskasvanud inimese puhul ja lapsel siis täiskasvanu põlve kõrgusele vastaval kõrgusel. Väiksematel lastel võib rippuva helkuri kinnitada seega kusagile käsivarrele, kust see siis õigele kõrgusele rippuma jääb. Õige kõrgusele tuleb autode esitulede kõrgusest.

Kui te helkurit ei kannal, märkab juht teid alles 70–100 meetri pealt ja seda kaugtulede vihus. Lähtule-

dega kahaneb see maa 20–25 meetri peale ning kui samal ajal veel keegi vastu tuleb, siis võib märkamise maad olla veelgi vähem, üksnes kusagil 10–15 meetrit. 90 km/h liikuv sõiduk liigub 25 m/s ning üks sekund on minimaalne reageerimisaeg, mille jooksul autojuht midagi ette võtta suudab. Novembrikuisel teekattel saab sõiduauto kiiruselt 90 km/h sõltuvalt teekattest pidama umbes 80–100 meetri peal.

Need näitajad räägivad enda eest. Samas võib kanda ka helkurvesti, sellel on helkurribaga pinda kordades rohkem ja kandja on veelgi paremini nähtav. Jälgi, et helkuri pind ei oleks määrdunud, kriimustatud ega katki, sest see halvendab töökindlust või muudab helkuri sootuks kasutuks.

Turvalist liiklemist!

Hillar Peegel, piirkonnavanem

Kundalini jooga

Teispäeviti Muhu lasteaia saalis algusega 17.30

Võta kaasa:

joogamatt - saab ka kohapealt
pleed või tekk - saab ka kohapealt

osalustasu 4 eurot
avatud meel ☒ mugav riietus
vesi - saab ka kohapealt
Info tel 53 408498, Helen
parampremkaur@gmail.com

Kõik algajad on väga oodatud!

Jõulukess

12. aastat avatud Lõetsa küla JÕULUKESS ootab JÜRI-JAANI Talustuudiosse jõulukaarte ostma või neid ise savist tegema

külade uudiseid ja retseptide vahetama

ise kingitust glasuurima või nime peale kirjutama . . . ja kessist leiad puust, riidest ja savist jõulukungi sõbrale teeviidad ja telefoninumbrid

5102183, 4548936

aitavad leida teetsa

JÕULUKESSINI

Lõetsa külas Muhumaal

uues galeriis

kolmekuningapäevani

MTÜ MUHU InSEA

muhuinsea.blogspot.com

Aastalõpu mõtisklus

Aasta lõpp on alati olnud kokkuvõtte tegemise aeg. Ei tea, kuhu sellel ajal nii kiire on, aga otsa see aasta jälle saab. Tahaksin tänada kõiki, kes on meie ühistest tegemistest osa võtnud ja aidanud kaasa ürituste korraldamisel ja õnnestumisel. Aasta on olnud tegevusterohke ja aktiivne.

Sellel aastal on eriti sügise saabudes aktiivseks muutunud Muhu noored vanuses 16-26. Nende eestvedamisel on toimunud külakeskuses lauamängude õhtu ja filmide vaatamise õhtu. Organiseeritud on painballi mäng ja autodega orienteerumine, retrodisko ja tulekul on veel jõuludisko. Aitäh tegijatele!

Tore on näha, et noored on aktiivsed ja tahavad teha oma elu huvitavamaks.

Külakeskus on avatud noortele ja valmis koostööks.

Kõigile sooviksime
KAUNIST JA RAHULIKKU
JÕULUAEGA!

Hellamaa külakeskus

Metsandus:

Müüme küttepuid pikku-sega 0,3 - 3 meetrit. Hind alates 28 eurot ruum; eraldi saada ka kase, tamme ja saare halgusid, samuti okaspuud.

Pakume kompleksiga küttepuid saagimis- ja lõhkumisteenusena.

Müüme servamata saematerjali ja planku: mänd, haab, lepp,

saar ja tamm

· Raietööde teostamine koos oksa koristusega, Lankide märkimine, Metsamajandamiskavade tellimine.

· Piirsihtide puhastamine. Ostame parima hinnaga raieõigusi, metsamaad ja metsamaterjali.

Müüme sõelutud mulda, graniitkive, liiva ja killustikku. Erinevate masinate ja seadmete **rent**.

Vaata ka www.muhuvarahaldus.ee

* Ostan või üürin väikese korteri või maja Muhumaal. Tel. 50 72 533.

* Pakume puulõhkumisteenusena halumasinaga, samas müüa küttepuid. Tel. 5340 8138 Rein

Laupäeval, 28. detsembril algusega 20.00 Liiva Spordihallis

AASTALÕPUPIDU

õhtu juhivad Jaan Kirss tantsuks mängivad Kirss Garden näha ja kuulda saab Muhu naisansambli pilet 10 eurot info ja kohtade broneerimine telefonil 50 37 407 Anneli

Hellamaa raamatukogu on akendevahetuse remondi tõttu 11. - 26. detsembrini suletud.

Hellamaa raamatukogu soovib kõikidele oma lugejatele rahulikku advendiaega, rõõmsaid jõulupühi ning palju kirkaid lugemiselamusi uuel aastal!

* Ostan vana palkaia ära vedamiseks Kantsi külla. Hind kokkuleppel. Tel 52 990 96.

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina koguduse jumalateenistused toimuvad igal pühapäeval kell 10.00 kirikus, alates 5. jaanuarist pastoraadis.

Jõuluõhtu ehk jõululaupäeva jumalateenistus 24. detsembril kell 19.00, osaleb Muhu segakoor Leena Peegli juhatusel.

Kristuse sündimise püha ehk 1. jõulupüha jumalateenistus 25. detsembril kell 10.00.

Jeesuse nimepäev ehk uusaasta jumalateenistus 1. jaanuaril kell 10.00.

Kogudust teenib hooldajaõpetaja

Hannes Nelis, tel: 529 1881

EAÕK

Kristuse sündimise püha jumalateenistused:

Liiva hooldekodu

24. detsember kl 12

Rinsi

24. detsember kl 13

Hellamaa

24. detsember kl 14.30

Rahulikku pühadeootust!

Ülepreester Andreas Pöld andreas@eoc.ee

mob. 5660 6703, tel. 4533 743

Nääriluu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Hildegard Tüür	93 (10.1)	
Linda Saaremäel	92 (21.1)	
Armilda Kiik	90 (1.1)	
Leonhard Pajust	89 (17.1)	
Adele Vaga	87 (24.1)	
Aino Tuul	86 (23.1)	
Maimu Äkke	85 (14.1)	
Eduard Vapper	84 (25.1)	
Bruno Kollo	84 (30.1)	
Lembit Uibo	83 (24.1)	Õie Päästel 75 (17.1)
Helga Tammik	83 (28.1)	Hando Pallas 75 (23.1)
Leida Mägi	82 (20.1)	Meida Kamp 75 (27.1)
Endel Veskimeister	82 (22.1)	Hilja Pauts 75 (28.1)
Helju Maisalu	81 (20.1)	Ants Sau 70 (22.1)
Vaiki-Johanna Prii	80 (9.1)	Andres Kingsep 65 (11.1)
Koidula Vigla	80 (17.1)	Enno Õue 60 (16.1)
Helvi Ots	80 (23.1)	Malle Osjamets 60 (30.1)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Ilmus Urmas Tulviste lasteraamatu "Silvia suveõhtu jutud" teine osa. Momendil müügil Rahva Raamatu raamatukauplustes.

Collester OÜ

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remonttööd

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Piduristend

Heitgaaside mõõtmine

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Võimalik ka ise meie juures

oma autot remontida

Töökoda asub Soonda külas

vanas lauda kompleksis.

Ehitusteenused

Ekskavaator-laaduri teenus

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520:

Laadimiskopp

Muruniiduk (ketid või terad)

Ekskavaator

Pinnasesilur

Pinnase kobestaja

Võimalik rentida koos juhiga või ilma.

5067 502 - paavo@collester.ee

5273 775 - alan@collester.ee

Kui teil on aega vähe, siis tuleme ise autole järele, teeme korda ja toome pärast tagasi.

Pakume ka treilerveo teenust uue Brentexi treileriga.

Jaanuari Muhulase materjalid on teretunud 5. jaanuari õhtuni.

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

3. novembril 86-aastane **Drosiida Saar**.

7. novembril 70-aastane **Mati Pere**.

18. novembril 84-aastane **Elfriide Tarvis**.

Tunneme kaasa omastele!

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee

Muhulane ilmub üks kord kuus.

Internetis www.muhu.ee

Trükkinud Print Grupp 500 eks.

Hind 30 euro senti